Lahden seudun kuntien yhteinen tahtotila MAL-sopimusmenettelyyn liittymiseksi

Kaupunkiseutujen merkitys kaupunkipolitiikassa

Suomen kansallisen kaupunkipolitiikan ytimen muodostavat kaupunkiseudut, joiden keskuskaupungin väestömäärä on yli 100 000 asukasta. Nämä kaupunkiseudut, pääkaupunkiseutu sekä Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseudut, on jo vuosikymmenen ajan tunnistettu Valtioneuvoston tekemissä kaupunkipolitiikan periaatepäätöksissä.

Kansallisen kaupunkipolitiikan tavoitteita ja toimenpiteitä määritellään mm. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmistellussa kaupunkiohjelmassa (6.11.2018). Se antaa suuntaviivat kaupunkien ja kaupunkiseutujen kehittämiselle kannustaen valtiota ja kaupunkiseutuja yhteistyöhön. Kaupunkiohjelmassa linjataan, että MAL- ja kasvusopimuksia kehitetään sopimuksellisuutta uudistaen. Yksi tärkeimpiä asioita jatkossa on kaupunkiseutujen sitoutuminen kansallisten ilmastotavoitteiden toteuttamiseen hiiletöntä liikennejärjestelmää ja digitaalisuutta hyödyntäen.

Lahden seutu ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijänä

Kaupunkiseudut toimivat vahvoina alueidensa vetureina, työssäkäyntialueina ja monipuolisina elinkeino-, innovaatio- ja osaamisympäristöinä. Lahden kaupunkiseudun keskeisenä strategisena tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen liittyvän liiketoiminnan kehittäminen. Lahti toimii suurten kaupunkien joukossa edelläkävijänä ja tavoittelee Euroopan ympäristöpääkaupungin titteliä vuodelle 2021. Osoituksena edelläkävijyydestä Lahti luopuu kivihiilen käytöstä energiantuotannossa kokonaan vuoden 2019 aikana. Kärkölä on siirtynyt uusiutuvan energian käyttöön kiinteistöjen lämmityksessä, ja uusiutuvan energian osuus on yli 90 % kunnan tarvitsemasta energiasta. Orimattilan kaukolämmöstä noin 90 % tuotetaan kotimaisella uusiutuvalla energialla, josta yli 50 % hankitaan paikallisesti. Lisäksi kotimaisten polttoaineiden osuus lämmöntuotannossa on saatu kasvatettua parhaimmillaan 96 % tasolle. Hollolassa uusiutuvan energian piirissä on 95 % kunnan lämmitettävistä kiinteistöistä. Asikkalan tavoitteena on Hinku-kuntana vähentää kunnan ilmastopäästöjä 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta energiatehokkuutta parantamalla sekä uusiutuvaa energiaa hyödyntämällä. Heinola puolestaan on ottanut kestävän kehityksen toimintaohjelmassaan tavoitteeksi esimerkiksi olla roskaton tai muoviton kaupunki.

Yksi Päijät-Hämeen maakuntastrategian älykkään erikoistumisen kärjistä on kiertotalous. Siihen liittyen Lahden seudun kunnat ovat luomassa edellytyksiä kierrätyspuistohankkeelle yhtä aikaa käynnissä olevilla YVA-menettelyllä ja vaihemaakuntakaavalla uuden seudullisesti merkittävän elinkeinoelämän tarpeita palvelevan alueen löytämiseksi.

Päijät-Hämeessä toiminnallinen kaupunkiseutu rakentuu Lahden kaupungin ympärille. Kasvun rakentaminen kestävällä tavalla vaatii entistä parempaa yhteistyötä kaupunkiseutujen sisällä kuin myös valtion ja kaupunkiseutujen kesken. Yhteistyötä tulee selkeyttää ja luoda yhteistyörakenne jatkuvalle vuoropuhelulle valtion kanssa.

Saavutettavuus on yksi keskeisimpiä tekijöitä kaupunkiseudun kasvun ja elinvoiman näkökulmasta. Valtakunnallisesti merkittävissä solmuissa matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta tulee tarkastella solmua laajemmalla alueella erityisesti siten, että uudet liikennereitit ja niiden mahdollisuudet kyetään hyödyntämään alueella täysimääräisesti. Lahden seutu on valtakunnallinen henkilö- ja tavaraliikenteen solmukohta. Lahden seudun saavutettavuus onkin tehnyt siitä merkittävän pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen, johon liittyen pendelöinnin sujuvuutta ja toimivuutta on tarve tarkastella ja kehittää laaja-alaisesti. Uudenmaan liiton Etelä-Suomen liikennekäytävien logistiikkaselvitys on nostanut Helsinki – Lahti – Kouvola logistiikkakäytävän heti Helsinki-Tampere käytävän jälkeen toiseksi tärkeimmäksi. Lahden seutu on myös EU:n TenT Scandinavia-Välimeri ydinverkkokäytävän ja TenT-ydinverkon kannalta merkittävässä asemassa. Erityisesti raideliikenteen kannalta Lahden seudulla paineita syntyy asemien seutujen kehittämisen myötä. Lahden seudun liikenteellisen aseman kannalta on perusteltua, että valtion ja seudun välistä yhteistyötä syvennetään. Lahden seutu tavoittelee syvempää yhteistyötä valtion ja pääradan

toimijoiden kanssa Suomiradan toteuttamiseksi tulevina vuosina. Raideliikenteen kehittämisen edellytyksiä seudullisessa joukkoliikenteessä on selvitetty kaupunkiseudun yhteisenä työnä.

Lahden seudun sitoutuminen MAL-sopimusmenettelyyn liittymiseksi

Lahden seutu on Suomen viidenneksi suurin kaupunkiseutu. Seudulla ja maakunnassa on jo vuosia tehty yhteistyötä, joka luo hyvät edellytyksen MAL-sopimuksen laatimiselle. Esimerkkejä tästä ovat muun muassa Lahden seudun rakennemalli, jonka linjaukset haluttiin kuntien yhteisymmärryksellä saada maakuntakaavan kautta sitoviksi, Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma ja sen päivitys, sekä kuntien sitoutuminen jatkuvaan liikennejärjestelmätyöhön. Esimerkkejä yhteisestä organisoitumisesta ovat seudullinen joukkoliikenneviranomainen, seudullinen jätelautakunta ja kuntien omistamat seudullisesti toimivat yhtiöt ja kuntayhtymät, kuten Suomen suurin sote-kuntayhtymä ja Lahden seudun kehitysyhtiö Ladec Oy.

Me allekirjoittaneet Lahden seudun kunnat ja Päijät-Hämeen liitto sitoudumme yhdessä työskentelemään kansallisten kaupunkipoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi Lahden seudulla. Olemme valmiit tuottamaan ehdotuksen Lahden seudun MAL-sopimukseksi vuoden 2019 aikana. Sopimuksen allekirjoittaneiden kuntien yhteenlaskettu asukasmäärä on lähes 200 000 henkilöä.

MAL-sopimuksessa sitoudumme yhdessä valtion kanssa toteuttamaan kansallisia ilmastotavoitteita, uudistamaan kuntien palveluita digitalisaatiota hyödyntämällä, vahvistamaan sosiaalista kestävyyttä ja osallisuutta sekä parantamaan kaupunkiseudun saavutettavuutta, sisäistä liikennettä ja kestävän aluerakenteen muodostumista yhdessä seudun muiden toimijoiden kanssa. Tarkemmat teemat ja tavoitteet täsmentyvät yhteisen työskentelyn myötä.

Allekirjoitukset

Lahdessa 7.5.2019

Pekka Komu
kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Lahden kaupunki

Pekka Timonen
kaupunginjohtaja
Lahden kaupunki

Juri Nieminen
kunnanhallituksen puheenjohtaja
Asikkalan kunta

Rinna Ikola-Norrbacka
kunnanjohtaja
Asikkalan kunta

Kirsi Lehtimäki
kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Heinolan kaupunki

Jari Parkkonen
kaupunginjohtaja
Heinolan kaupunki

Kristiina Hämäläinen
kunnanhallituksen puheenjohtaja
Hollolan kunta

Päivi Rahkonen
kunnanjohtaja
Hollolan kunta

Eemeli Lehtinen
kunnanhallituksen puheenjohtaja
Iitin kunta

Riku Rönnholm
kunnanjohtaja
Iitin kunta

Markku Koskinen
pormestari
Kärkölän kunta

Jouni Nieminen
kansliapäällikkö
Kärkölän kunta

Aimo Ryynänen
kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Orimattilan kaupunki

Osmo Pieski
kaupunginjohtaja
Orimattilan kaupunki

Mika Kari
maakuntahallituksen puheenjohtaja
Päijät-Hämeen liitto

Laura Leppänen
maakuntajohtaja
Päijät-Hämeen liitto